

Nova

Samouprava

Glasilno gospodarstva, prosvete in politike.

Izhaja
vsakega 15. v
meseču.Naročnina do
konca leta 1928
20 Din.Številka poštno-
čakovnega urada
Ljubljana 12.592.Uredništvo
in upravištvo:
Kočevje št. 18.

Telefon št. 5.

Oglasi:

mali beseda 2 Din,
sicer po dogovoru.
V uredniškem delu
vrstica Din 10.—

Vsebina: Ob petindvajsetletnici kraljeve hiše. — Tedenske vesti. — Iz NRS. — Prva slovenska služba božja v Kočevju. — Dijaški Dom v Kočevju. — K občinskim volitvam v Kočevju. — Javni ljudski shod o gospodarskih prilikah v Kočevju. — Dopisi. — Inserati.

Kočevski volilci!

Naša skrinjica je zadnja! Le v slogi je
moč! Pustite strankarijo in vsi le v
zadnjo skrinjico!

Dr. Ivan Sajovic.

Ob petindvajsetletnici kraljeve hiše.

Kočevje, dne 15. junija 1928.

Te dni se dovršuje prvi četrt stoletja, odkar je zasedla srbski kraljevi prestol narodna dinastija Karadjordjevičev. Zgodovina, kot najboljša učiteljica življenja, svedoči, da so se na čelu narodov kot njegove vodnice držale skozi stoletja le one dinastije, ki so umele istovestiti svoj interes z interesi naroda, da pa je v slučaju konflikta teh interesov prej ali slej vedno pobedel narod kot svež, zdrav in živ organizem. Ako primenimo to zgodovinsko pravilo na kraljevo hišo Karadjordjevičev, predvsem na njenega ustanovitelja Karadjordja, ki je žrtvoval vse, samo da reši narod izpod turškega jarma, na blagega Aleksandra I., ki se je prostovoljno umeknil s prestola, ker je mislil, da stori s tem uslugo svojemu ljudstvu, na njegovega sina Petra Mrkonjića, poznejšega srbskega kralja Petra I., in nato kralja vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki je s puško v roki ustvarjal svojemu narodu boljšo bodočnost ter v vsakem oziru absolutno respektiral voljo in interese naroda, potem moramo reči, da smo Srbi, Hrvati in Slovenci pridobili v narodni svoji kraljevi hiši voditelja, ki nas bo liki starim zapadnoevropskim dinastijam vodila skozi stoletja k najboljši bodočnosti, k ciljem, ki nam jih usoda in naša krepka volja in glava preodkazuje v civilizaciji in zgodovini človeštva v Srednji Evropi in na Balkanu.

Mi Srbi, Hrvati in Slovenci smo še mlad narod; naše pesti so trde, duh izredno živahen ter deloma še ukovan v tujinsko in pisano preteklost. Pri teh okoliščinah je

naša življenska potrebščina, da nam stoji na čelu vsaj ena trdna in neomajna točka vodnica, ki ve, kaj je interes naroda, kaj on, človeštvo in zgodovina od njega zahtevata in pričakujeta. In to zamore biti samo dinastija, in sicer narodna dinastija, katere interesi so z interesi naroda istovetni. Za republiko še skozi stoletja ne bomo zreli; ako bi ne imeli svoje dinastije, bi si jo morali naravnost ustvariti.

Navzlic kratki dobi enega četrtletja, odkar stoji kraljeva hiša Karadjordjevičev na čelu kot vodilen političen faktor, je ta doba brez dvoma najslavnejša v zgodovini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ko je meseca junija 1903 poklicala beograjska Velika narodna skupščina princa Petra Karadjordjevića na izpraznjeni srbski prestol, je bila Srbija partijsko in politično razbita, blagajne prazne, uradništvo partizansko, vojaštvo le bolj za parado. S kraljem Petrom, ki se je takoj pokazal za strogo ustavnega in demokratičnega, pa tudi za silno delovnega vladarja, moža dejanj, pa je nastopila nova doba v zgodovini Srbije. Od avstromadžarske smeri, ki jo je pretela uničiti, se je orijentirala v slovansko, pristopivši k francosko-ruski alijanci, reorganizirala je upravo, vojsko, finance itd. ter postala čez noč slovanski Pijemont na jugovzhodu Evrope. Ta zbrana in organizirana energija je po geniju naroda molče ustvarila svoj program: osvobojenje. V balkansko-turški vojski je osvobodila turške Srbe, a v svetovni vojni še avstromadžarske s Hrvati in Slovenci, združivši vse skupaj v svobodni demokratični državi Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Težki napor mladih let za osvobojenje

srbohrvaške raje izpod turškega jarma so deloma zlomili fizično moč duševno izredno čilega in delavnega kralja. Vsled tega je prevzel ob izbruhu svetovne vojne izvajanje še ostalega programa v obliki gerentstva Kralja Petra Osvoboditelja dostojni sin kraljevič Aleksander, ki od smrti velikega svojega očeta, od 1. 1921 dalje, zvest idejam svojega naroda in svoje hiše, uspešno in krepko vodi 12 milijonski svobodni narod k sijajni njegovi bodočnosti.

Veliki narod Srbov, Hrvatov in Slovencev s sijajno in uspehov polno svojo narodno dinastijo Karadjordjevičev naj živi!

Tedenske vesti.

Umrli je v Kočevju gospod Peter Vovk, davčni upravitelj v p., zapustivši štiri nepreskrbljene šolske otroke, eden izmed predvojnih kočevskih Slovencev. Zadnjo čast so mu izkazali kočevski Slovenci skoro polnoštevilno z Glasbenim društvom na čelu, ki je pred hišo žalosti in ob grobu zapelo pokojniku v slovo. Ob odprtem grobu se je poslovil od pokojnika imenom njegovih prijateljev, znancev in tovarišev gospod Dr. Ivan Sajovic, ki je povdaril pokojnikovo neoporečno poštenost, toplo njegovo očetovsko skrb do svoje družine in neomajno njegovo zvestobo do ljudstva, iz katerega je izšel, vsled česar ostane njegov spomin vedno svetel. Težko prizadeti družini tudi naše toplo sožalje.

Knezoško Anton Bonaventura Jeglič se je mudil te dni v Kočevju in kočevskem okraju. V Kočevju je birmal 11. t. m. 400 otrok, nato pa je šel na birmo po okolici. Kočevski Slovenci v mestu so mu priredili izredno prisrčen sprejem ter razobesili zastave. V soboto zvečer sta visokemu cerkvenemu knezu priredila tako Glasbeno kot Godbeno društvo podoknico. Kočevska nemška društva so sodelovanje odklonila. Gospod knezoško je namreč poznan kot naroden mož, ki se je prvi izjavil za znano majsko deklaracijo med vojno ter stal v prvih vrstah za osvoboditev Slovencev, kar mu slovensko ljudstvo nikdar ne bo pozabilo. Gospod knezoško je pa sigurno opazil, da v okolici ni bilo svečanih sprejemov, zlasti pa slovenskih ne — okoliški kočevski Slovenci so namreč cerkveno — mutasti. Pri kočevskih župnikih v okolici velja samo nemščina. Povdarjamo, da mi nismo proti nemščini in da umevamo, da

mora cerkev biti za vse vernike; ravno tako pa pričakujemo, da se vpelje tudi v cerkve dvojezičnost, kot je tudi prebivalstvo dvojezično. Na primer Staracerkev, kjer se oblastni poslanec župnik Eppich sigurno ne bo protivil, in v župnijah Kočevska Reka, Borovec ter Spodnji Log, kjer se število slovenskih vernikov suče okrog 40%. Morda bi to bilo tudi v interesu cerkve same. Politična prišaptevanja tu sigurno ne smejo priti v poštev; en Škuljev mandat sigurno ne odtehta duhovne dobrine tisočev slovenskih duš, ki ob tem položaju lahko zaidejo na stranpota, ako jih pravočasno ne reši njih dobri pastir.

V morje prahu je zavito te dni mesto Kočevje. Avtomobili švigajo semintja in ni se še polegel prah od prvega, ko ga vzdigne že drugi. Zlasti težkih tovornih avtomobilov, naloženih z lesom, kar mrgoli. Mestna občina kočevska je prejšnja leta ceste skozi mesto škropila, da olajša vsaj deloma kvarne sanitetne posledice ostrega in z bacili prenasičenega prahu. Bauernpartajlovska Gottscheer Zeitung je prejšnja leta takoj zagodrnjala, če je šla le za en dan brizgalna v popravo, letos pa k vsemu molči. Ali ji zadostuje tisto dvakratno škropljenje okrog farovža?

Volilni shod gospodarsko-delavske liste (zadnja skrinjica) se vrši v nedeljo 17. junija ob pol 11. uri pri Beljanu v Kočevju.

Edina narodna lista je za predstoječe občinske volitve zadnja, gospodarsko-delavska lista. Na njej so v bratski slogi združeni vsi poklici in stanovi kočevskih Slovencev: posestniki in delavci, obrtniki in trgovci, ki so soglasno postavili za nosilca liste starega župana Dr. Ivana Sajovica. Ta je prevzel nosilstvo in s tem gotove dolžnosti v korist vseh kočevskih Slovencev le na ponovne prošnje in zahteve volilcev. Sigurno ni nobena prijetnost biti le radi politike tarča vseh mogočih intrig, napadov itd. ter imeti radi nje neprijatelje tam, kjer bi se lahko imelo iskrene prijatelje. Toda položaj kočevskih Slovencev, tudi onih, ki danes še niso na skupni narodni listi, zahteva, da se narodna ideja goji in da ima prednost pred vsako strankarijo. Strankarija naj se izživi izven Kočevja, za oblastne in skupščinske volitve, nikakor pa ni na mestu v Kočevju, kjer se Slovenci za svojo eksistenco še borimo. Tu mora v občinskih stvareh prevladovati narodnost in gospodarstvo, ako bomo hoteli, da se obdržimo. Vsled naše razcepljenosti računa danes nemškonačionalna Bauernpartaj, da dobi s svojo podružnico, Obrtniško listo, večino mandatov, dasi je slovenskih volilcev dve tretjini. Ali bi ne bilo to nezasišana sramota za nas kočevske Slovence vse? Te preteče nevarnosti in sramote se rešimo kočevski Slovenci le, ako združeno glasujemo, brez ozira na stranko, za pravo narodno listo, delavsko-gospodarsko, ki ima svojo skrinjico na petem, zadnjem mestu. Ta je zadnjič dobila 259 glasov; glejmo, da jih dobi to pot vsaj 300 in položaj je na vse strani srečno rešen. Gre se za narodno čast, da se nam ne bodo nasprotniki smejali v bok in žogali z nami in našimi interesi!

Iz NRS.

Klub poslancev NRS v parlamentu je izvolil posebni odbor, ki naj v svrhu reorganizacije stranke pripravi vse potrebne predpogoje. Dopolnjeni bodo najbrže tudi

statuti stranke, da bo organizacija bolj strumna in enostavna ter tako izpeljana, da se odstranijo vsi kompetenčni konflikti. Odbor bo predložil svoje predloge najpreje poslanskemu klubu, ta Glavnemu odboru, a Glavni odbor kongresu stranke v odobritev.

Za 24. junija t. l. se vrše občinske volitve v Kočevju je nosilec liste Dr. Ivan Sajovic, odvetnik in predsednik Mestnega in Sreskega odbora NRS v Kočevju. Njegova skrinjica je peta, zadnja.

Prva slovenska služba božja v Kočevju.

Znana stvar je, da številni kočevski župniki v kočevskem sodnem okraju ne marajo rimsko katoliškim svojim vernikom držati niti službe božje niti pridige v slovenskem jeziku. Le v mestu so si slovenski rimokatoliki priborili, toda šele po dolgotrajnih naporih, tudi v cerkvi nekaj pravic, dočim v vsej okolici vzdržujejo kočevski župniki trdovratno in dosledno predvojno stanje. Tako je na primer v župniji Stara Cerkev, kjer stoluje obl. posl. Eppich, 27% slovenskih družin, pa ne slišijo slovenski rimokatoliki niti ene slovenske besede v cerkvi, ampak le vse v tujem nemškem jeziku. V veliki župniji Kočevska Reka je nad eno tretjino Slovencev, toda cerkev je v vsakem oziru nasproti Slovincem popolnoma nemška. Slovenski župljan, ki mora odrajtovati vso cerkveno biro in vse dajatve, še ni slišal niti pri maši niti pri pridigi niti pri pokopu, krstu ali poroki še drugega kot tuj jezik. V borovski župniji, kjer je skoro polovico Slovencev, vladajo iste razmere, in enako tudi v Koprivniku, Starem logu, Spodnjem logu, Gotenici itd. Na prošnje, ki jih delajo Slovenci na knezoškofijski ordinarijat, ta še odgovora ne da. Nasprotno pa se pri cerkvenih dajatvah, biri itd. ne prezre Slovence in ako jo ne da v pravem času, vpelje župnik hitro eksekucijo potom okrajnega glavarstva proti pohlevnemu svojemu verniku. V tem oziru bi zlasti župljani kočevskega obl. posl. župnika Eppicha vedeli veliko povedati.

V mestu Kočevju je precej pripadnikov narodne pravoslavne cerkve in sicer med obrtniki, uradniki in delavci. Je to krščansko slovanska cerkev, kot sta jo učila sveta brata Ciril in Metod v devetem stoletju med našimi predniki in ki jo je potrdil rimski papež. To cerkev so pri nas razdrli Nemci in Italijani, ki so prodirali med naše prednike, jih podvrgli in prisilili, da so jim sezidali sijajne in močno utrjene grajščine in pa da so sprejeli cerkev z latinskim bogoslužjem. Od stare prave staroslovanske cerkve in bogoslužja so ostali le še ostanki, ki se jih pa tudi zatira, na pr. „glagoljaši“ v Dalmaciji. Med Srbi je rešil staroslovansko bogoslužje sv. Sava, ki je organiziral narodno pravoslavno cerkev, ki je organizirana po cerkvenih občinah, katere vodijo verniki, ki duhovnike svobodno volijo in plačujejo. Tako je pri njih duhovnik v pravi službi naroda, ki ga nastavlja in plača.

Kočevski verniki te prastare narodne cerkve so si tudi zaželeli enkrat bogoslužja zase in svoje otroke. Razun tega so očitno hoteli dati kočevskim Slovincem priliko, da tudi oni vidijo in opravijo bogoslužje v svojem domačem jeziku in po načinu svojih tisočletnih prednikov. V ta namen so, kot smo informirani, razposlali vabila, od katerih nam je eden slučajno prišel v roke.

Ker zadene jako dobro naše prilike, ga svojim bralcem priobčujemo. Glasi se:

Kočevski Slovenec, slovenski oče, slovenska mati, slovenski brat.

Dolgo se že mučiš naпусти kočevski grudi, da skromno preživljaš sebe in svoje otroke. Ta kruh je grenak, tembolj grenak, ker imaš na levo in desno tudi za ta skromni grizljaj polno zavidljivcev, a tolažilne in razumljive besede ne najdeš niti tam, ker bi jo najpreje pričakoval — v cerkvi, pri svojem Bogu, pred katerim so vsi ljudje enaki.

Da slišiš vsaj enkrat službo božjo in petje, smo narodno zavedni kočevski Slovenci sklenili, da jo priredimo v nedeljo dne 10. junija 1928 ob pol 11. uri v Kočevju v Veliki dvorani hotela Trst v staroslovenskem jeziku ter smo v ta namen povabili posebnega duhovna za ta dan v Kočevje.

On nam bo vlil poguma in zaupanja v serce, da vztrajamo še naprej na tej prvotno od naših prednikov naseljeni, a sedaj potujčeni kočevski zemlji.

Vabimo Vas, da se tega svetega opravila v staroslovenskem jeziku sigurno udeležite, da se enkrat vsi kočevski Slovenci skupno združimo k skupnemu Bogu v našem jeziku.

Pripeljite tudi prijatelje s seboj.

Po službi božji bomo pa imeli skupno kosilo, kdor bo hotel.

Kočevje, sredi majnika 1928.

Odbor

narodno zavednih kočevskih Slovencev.

Vabilo pove vse. In na to vabilo, ki je odšlo samo eden do dva dni pred nedeljo 27. maja t. l. v okolico, so privreli kočevski Slovenci iz okolice kot iz panja: do 30 km daleč so pripeljali k bogoslužju svoje žene, otroke in služinčad. Sam vrhovni poglavar te cerkve v Sloveniji, obenem duhovni šef ljubljanske cerkvene občine vlč. gospod protojerej (podškof) Dimitrije Janković je prišel v Kočevje ter je odslužil bogoslužje v narodnem jeziku. V ta namen se je preuredilo veliko dvorano hotela Trst v cerkev. Kristus na Oljski gori — simbol kočevskega Slovenca — je bil v glavnem altarju, poleg njega pa Mati božja, Sv. Jurij, ki se bori z zmajem in sveta brata Ciril in Metod. Cerkev je bila jako ukusno okrašena s cvetjem, zelenjem in palmami. Velika dvorana hotela Trst, balkon in prednja soba so bili natlačeno polni vernikov, ki so v globoki pobožnosti sledili mašniku. Krasno ganljivo petje ruskega cerkvenega zbora je izredno povzdignilo svečanost. Najbolj pa vse molitve in celo bogoslužje v narodnem jeziku. Ljudje so plakali od ginjenosti. Višek je doseglo bogoslužje s krasno priprosto, ljubezni polno in v srca vseh segajočo pridigo gospoda mašnika, prežeto z globoko ljubeznijo in spoštovanjem do bližnjega in tega, kar je njemu svetega: brat je mil, katere vere bil.

Po bogoslužju se je vršilo skupno kosilo, katerega so se poleg številnih ljubljanskih gostov s podškofom Jankovićem in predsednikom ljubljanske cerkvene občine fabrikantom Lajovicem na čelu udeležili tudi kočevski verniki in tudi nekateri drugi kočevski Slovenci. Menjale so se pri srčne zdravice.

Po obedu se je pa vršilo zborovanje kočevskih vernikov. Kot čujemo so sklenili soglasno, da se ustanovi v Kočevju samostojna cerkvena občina Sv. Cirila in Metoda s slovenskim bogoslužjem. V ta namen se je izvolil poseben odbor.

„Dijaški dom“ v Kočevju.

Kočevje, 12. junija 1928.

Kakih 70 km pred Ljubljano v smeri na Kulpó, sredi velikih gozdov, v katerih poleg številnih srn gospodarita še medved in volk, leži precej močno industrijsko mesto Kočevje, sedež sreskega poglavarstva za sodne okraje Kočevje, Ribnica in Velike Lašče ter središče raznih državnih oblasti. Kočevje je tudi interesantno kot centrum nekdanjih nemških kolonistov, ki so jih pred več nego petsto leti naselili v teh krajih grofje Ortenburžani in katerih potomci tkzv. Kočevjarji, pomešani seveda močno s svojo okolico, so se jezikovno ohranili v kakih 18 občinah do današnjega dne. Tu se nahaja tudi državna realna gimnazija z nad 300 dijakov, ki je bila pred prevratom seveda nemška in je vzgojila Kočevjarjem precej inteligence. Danes je naša državna in vzgaja srednješolsko mladino v patrijotičnem državnem duhu, kar je z ozirom na te narodno mešane kraje in bližino italijanske meje velikega pomena. V tej važni

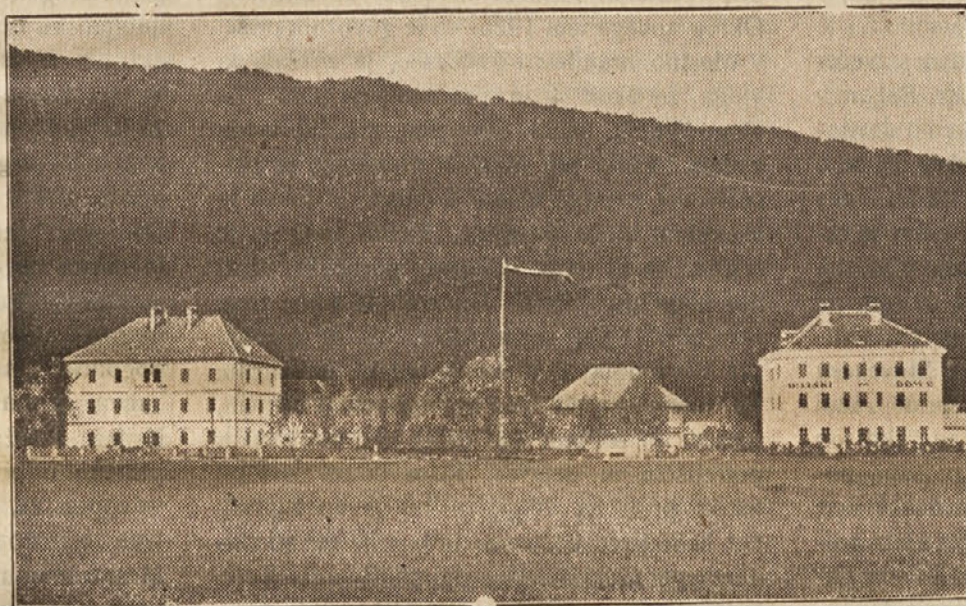
je dokupil sosedno hišo Venuševo z vrtovi, parkom in okoli ležečim svetom za 190.000 dinarjev. Renoviral in adaptiral je nato tudi to hišo za svoje svrhe, dreniral in dvignil svet okoli nje ter jo s staro palačo zлил v lepo harmonično celoto (glej sliko). Obenem jo je opremil z vsem potrebnim pohištvo in komfortom ter dvignil število gojencev na 104 v letu 1927/28. Zavod se v obeh hišah neprestano izpopolnjuje in dviga. Prva polovica dobe odborovega delovanja je bila posvečena fundamentalnim investicijam, druga polovica njegove dobe pa gospodarskemu in finančnemu uravnoteženju, kar smotreno dokazujejo tudi številke in knjige. (Odobranje.)

Podpredsednik direktor Anton Burgar poroča, da je društvo v tem času vzdrževalo popolnoma tri dijake, dalo 20 mest za znižano ceno, ostalim pa za lastno ceno ter poleg tega podpiralo še šest dijakov z denarnimi podporami.

Profesor Ivan Polovič poda nato občnemu zboru interesantno poročilo o pedagoškem delovanju društva, prof. Dr. Josip Ilc pa o

K občinskim volitvam v Kočevju.

Za predstoječe občinske volitve je vloženih pet kandidatnih list. Nemci so vložili dve: bauernpartajlovsko in takozvano obrtniško, potem je vložila SLS svojo listo, katere duša je Andrej Struna, nadalje SDS po šolskem vodji Betrianiju in pa mi. Naša, gospodarsko-delavska, je zadnja, 5. Vložili smo jo nalašč kot zadnjo, dasi bi jo lahko vložili kot prvo. Nemci so vložili namenoma dve. Vsi nacijski Nemci bodo volili seveda bauernpartajlovsko, brez ozira na to, katero listo je kdo podpisal. Obrtniška računa na dva mandata; na prvem je Nemeč tiskar Pavliček kot nosilec, na drugem krojaški mojster Rudolf Jonke, ki v Bauernpartaj že od nekdanje igra vodilno vlogo. Tretji je g. Ivan Mandelc, ki pa ne more več računati na mandat. Računi se, da bo gospod Pavliček izvoljen z glasovi svojih ožjih, Rudolf Jonke pa le v slučaju, če bodo slovenski obrtniki glasovali za to listo. Bauernpartajlovec Jonke zamore biti

misiji podpira državno realno gimnazijo predvsem humanitarno-podporno društvo „Dijaški Dom“, ki vzdržuje za njene srednješolce internat pod pedagoškim vodstvom in nadzorstvom gospodov profesorjev samih.

Društvo sestoji iz prostovoljnih članov, ki plačujejo mesečno po 10 Din članarine, ki se porabi za podporo revnim dijakom. Predsednik in odbor se vsake tri leta volita na novo. Ker funkcija starega odbora, voljenega sredi junija 1925, te dni poteče, se je dne 10. junija 1928 vršil občni zbor, ki je izvolil nov odbor za prihodnjo triletno funkcijsko dobo. Iz poročila dosedanjega predsednika Dr. Sajovica in funkcionarjev povzamemo, da šteje društvo 27 članov in sicer dva častna, tri ustanovne in 22 rednih. Društvo se je ustanovilo leta 1920 kot pravno-statutarni naslednik prejšnjega društva „Studentenheim“, čigar pravila in cilje je prevzelo, le da v novem državnem jeziku in duhu. Prvi odbor je pod predsedstvom sodnega svetnika Hutterja podignil enonadstropno hišo starega društva v dvonadstropno palačo ter renoviral celo poslopje, ki je bilo vsled vojne v precej dezolatnem stanju. Tako je dosegel, da se je število gojencev dvignilo od prejšnjih 8. na 42 v letu 1924/25. Leta 1925 je bil izvoljen sedanji odbor s predsednikom Dr. Sajovicem in podpredsednikom direktorjem A. Burgarjem na čelu. Ta odbor je renovacijo društvene hiše dopolnil ter podignil število gojencev od 42 na 62 v letu 1925/26. Dne 4. aprila 1926

gospodarskem, katera poročila je vzel občni zbor z odobranjem na znanje.

Imenom revizorjev poroča gosp. Alfred Twrdy, da so pregledali revizorji vse delovanje, knjige in račune društva in našli vse v naravnost odlično vzornem redu. Vsled tega predlaga imenom revizorjev absolutorij dosedanjemu odboru s predsedstvom vred. Ta predlog se soglasno odobri.

Pri na to sledečih volitvah je bil za prihodnjo triletno funkcijsko dobo izvoljen soglasno naslednji odbor:

za predsednika zopet Dr. Ivan Sajovic, odvetnik in hišni posestnik v Kočevju;

za podpredsednika direktor državne realne gimnazije Anton Burgar v Kočevju;

za tajnika Ivan Cirk, šef davčnega urada;

za blagajnika: Teo Betriani, vodja osnovne šole;

za odbornike: gospodje Dr. Vilko Maurer, notar in hišni posestnik; Dr. Štefan Rajh, odvetnik; Ivan Bogataj, stražmojster v. p.; Ivan Novak, mizarski mojster in posestnik; prof. Nace Voštar in žel. uradnik Alfred Twrdy,

za preglednika pa Jakob Jerman, sodni predstojnik, in Miško Kajfež, trgovec in posestnik, vsi v Kočevju.

Iz navedenih podatkov sledi, da je društvo „Dijaški Dom“ pravi stebler kočevske državne realne gimnazije, ki poleg patrijotične svoje misije omogočuje nadarjeni deci tudi revnih starišev, da pride do izobrazbe in boljšega kruha.

torej izvoljen le s slovenskimi glasovi. Sploh se računi, da bo tkzv. Obrtniška lista vzela slovenskim listam najmanje 30 glasov. Gre torej naravnost za oslavitvijo slovenske fronte.

Lista SLS je priznana partijska, strankarska lista. Volilo jo bodo le izrati strankarji. Lista SDS predstavlja pravzaprav le oni del demokratov, ki jih vodi vodja osnovne šole Betriani; podpise za to listo se je nabralo deloma s pritiskom, deloma z zvižajo, češ, da gredo z listo Dr. Sajovica, vsled česar jo je podpisalo tudi mnogo naših narodnih ljudi in ji omogočilo, da se je sploh postavila.

Listi SDS in SLS ne predstavljata niti ene tretjine slovenskih volilcev v Kočevju. Ako bi imeli njih voditelji kaj več narodne zavesti in narodnega ponosa, bi s svojo strankarijo, ki je v Kočevju prav neumestna, ne razdirali narodnih vrst Slovencev, ampak bi delovali nato, da se tudi zadnja tretjina priklopi prvim dvema in da se gre z združenim narodno listo v volitve. V tem slučaju bi dobili Slovenci v Kočevju nad dvetretjinsko večino. Toda strankarski voditelji imajo očitno svoja pota in svoje špekulacije; obe listi namreč konkurirata za milost Nemcev in gresta proti ostalim Slovincem, vsaka v nadi, da si bo tako svojo strankarsko in drugo župco boljše skuhalo. Vsled tega se ni nobena niti upala vezati z našo narodno. Bi Nemci zamerili.

Tako nedisciplinirano in narodno nezavedno početje v narodno ogroženem kraju kot je Kočevje je naravnost sramota!

Prepričani smo, da bodo narodno zavedni kočevski Slovenci brez razlike strank dne 24. junija vedeli, kaj je njih narodna dolžnost!

Javni ljudski shod o gospodarskih prilikah v Kočevju.

Kočevje, dne 14. junija 1928.

Politično izkoriščanje konkurza A. Kajfež v zvezi z Mestno hranilnico kočevsko je od strani nemškonačijonalnih Bauernpartajlovcev zavzelo tak obseg, da je več uglednih kočevskih Slovencev, ki prilike pravilno poznajo, naprosilo bivšega mestnega župana Dr. Ivana Sajovica, naj skliče javni ljudski shod, ki naj ta vprašanja javno in vsestransko pojasni, da se vidi, kako je do tega prišlo, da Merkantilna banka ne vrne Mestni hranilnici njene vloge, ki so z obrestmi narasle dosedaj na približno sedem milijonov dinarjev, in da je Mestna hranilnica vsled tega za dobo šest mesecev ustavila izplačila vlog; kaj je z vlogami in kakšni so izgledi za bodočnost. Dr. Sajovic se je odzval radevolje temu vabilu ter je napovedal javni ljudski shod za danes zvečer ob osmih v veliki dvorani gostilne Beljan v Kočevju, da da tako priliko vsakemu davkoplačevalcu mestne občine kočevske, da se o stvari informira in da ve, pri čem da je. Taka prireditev z gospodarskim programom je razumljivo povzročila pravo senzacijo v mestu, zlasti med Kočevjarji, ter se je z ozirom na podoben njih shod z dne 2. junija pri Gruberju, o katerem ogromna večina Slovencev sploh vedela ni, pričakovalo, da pridejo tudi na ta shod polnoštevilno in da se, ako jim je na tem, da se stvar pravilno pojasni, pogovore zlasti z Dr. Sajovicem iz lica v lice. Kmalu po napovedanem času se je jela polniti dvorana gostilne Beljan ter je bila naskoro zasedena do zadnjega kotička z davkoplačevalci. Kot sklicatelj je Dr. Sajovic otvoril nato shod, pozdravil vse navzoče, jim predstavil zastopnika sreskega poglavarstva Dr. Čuša, kratko pojasnil namen shoda in vprašal, koga žele za predsednika shoda. Hišni posestnik in trgovec Henrik Turzanski predlaga za predsednika shoda starega mestnega župana in hišnega posestnika Ivana Novaka, kar se soglasno odobri, v predsedstvo pa še delavca Karla Čuka, posestnika Josipa Beljana, obratovodjo Franceta Lesjaka, posestnika Gabrijela Revena in žel. uslužbenca Alojzija Janežiča, za zapisničarja pa hišnega posestnika in steklarskega mojstra Jožeta Bauerja, kar se soglasno odobri.

Stari župan Ivan Novak prevzame nato predsedstvo, se zahvali za zaupanje in izjavi, da bo dal vsakemu besedo, kdor se javi, ter da na to besedo Dr. Ivanu Sajovicu, odvetniku in posestniku v Kočevju. Ta, burno aklamiran, izjavi, da so vsled neprestanih intrig in širenja laži od gotove ne preveč resnicoljubne politične strani nastale v zadnjem času v Kočevju take prilike, da že brat bratu več ne zaupa, vsled česar je javno razčiščenje nujno potrebno. Prišel je na shod, da to javno razčiščenje osebno in javno sprovede. Povedal bo golo objektivno resnico in prosi, da se vsakdo, ki mu ni kaj jasno ali ako o čem dvomi, takoj tu informira in pove javno svoje mišljenje, da se slepomišljenju nemško-nacijonalnih Bauernpartajlovcev napravi enkrat konec in pride na jasno. Nato je Dr. Sajovic v kake trideset ure trajajočem

govoru pojasnil javno gospodarske prilike in njih razvoj v zadnjih letih v Kočevju. Iz njegovih mirnih in nadvse zanimivih izjav povzímamo sledeče: Leta 1922 se je ustanovila v Kočevju Merkantilna banka. Iz Uradnega lista je razvidno, da so bili med ustanovitelji in upravnimi in nadzornimi svetniki tudi številni nemško-kočevski meščani z županom Al. Loyem in trgovcem Alojz Kressetom na čelu. Ako abstrahiramo izvenkočevske upravne svetnike, ki se za upravo zavoda niso mogli vsled oddaljenosti dosti brigati, vidimo, da so imeli večino med kočevskimi upravnimi in nadzornimi svetniki Kočevjarji in ne Slovenci. Ti gospodje so izposlovali pri vladi, ki se je složnega sodelovanja seveda veselila, da smejo upravni svetniki Merkantilne biti tudi upravni svetniki Mestne hranilnice kočevske. To je bila prva napaka, ker so, kar je umljivo, merkantilisti v hranilnici gledali na to, da se spravi čimveč denarja iz Mestne v Merkantilno. Leta 1922/23 so dosegli naložbo treh milijonov Din. Ker so se obrestí, kot med denarnimi zavodi običajno, poračunavale z dobropisi, je vloga naraščala, ker so se obresti pripisovale h kapitalu in zopet obrestovale. Okrog novega leta 1925, ko je govornik prišel v Mestno hranilnico kočevsko, je znašala ta vloga že okoli 4 in pol milijona Din. Za vlogo in ta način obračunavanja je vlada vedela. Vsaki seji Mestne hranilnice je prisostvoval namreč vladni komisar in tu so se vsakokrat vloge pročitale. Razun tega se je stanje, zlasti tudi naložbe, poročalo vladi kot nadzorni oblasti. Ugovora ni bilo; to je razumljivo. Saj se je reklo, da se z vlogo pri Merkantilni podpira kočevsko industrijo, od katere zasluži kmet kot dobavitelj surovin, trgovec in obrtnik kot dobavitelj življenskih potrebščin in delavec. Kdor bi bil nastopil takrat proti tej vlogi, bi bil javno žigosan kot škodljivec kočevske industrije ter gospodarskega razvoja, zlasti pa malih ljudi. Toda tega ni bilo potreba; saj je v javnosti in pri oblasteh veljala Merkantilna in njena industrija ter klijente'a za prvovrstno in absolutno varno. Naskoro pa so se v Merkantilni banki nekaj sprli; odstopil je sedanji načelnik Sparund Darlehensasse. Njegovega svaka so na občnem zboru l. 1925 izločili in na njuno mesto je prišel nemški odvetnik Dr. Hans Arko kot upravni svetnik v Merkantilno. Naskoro na to so se vršile volitve v upravni odbor Mestne hranilnice kočevske. Govornik kot župan je predlagal vse iz uprave Merkantilne banke izpadle nemške člane v odbor; toda klubi so njegov predlog, ki mora biti še danes na občini razviden, tako okrnili, da so tudi tu dotični gospodje izpadli. Nato so jeli delati izpadli člani s svojimi prijatelji na ustanovitev lastnega denarnega zavoda v Kočevju. Ta njih namera se je opazila najpreje v „Gottscheer Zeitung“, kjer so jeli najpreje prikrito, potem pa čimdalje bolj očitno pisati proti bankam, o bančnih krahih itd., konečno pa precej jasno proti Merkantilni banki. Ker se oblasti taki pisavi niso protivile, so dobili pogum in jeli očitno pisati proti Mestni hranilnici, češ, da za njene vloge nihče ne garantira. Znani nemško-nacijonalni hujskači so pod različnimi maskami prirejali shode po deželi ter več ali manj prikrito hujskali proti Mestni, češ, da naj gledajo, da za vloge nihče ne jamči itd. Ljudje so se ponovno oplašili in dvigali denar. Pri tem se je opazilo, da ga dvigajo zlasti ob pondeljkih in po praznikih in sicer kar po občinah kot so agitatorji medtem ustanovljene Spar- und Darlehenskasse te občine obdelali in vlagatelje

znani hujskači nahujskali. Oblast navzlic opozorilom ni ukrenila iz lastnega prav ničesar, kar je hujskačem dajalo seveda še večjega poguma. Da se hujskačem izbije orožje iz rok, je Mestna Premoženska uprava dala intabulirati vloge Mestne hranilnice do 15 milijonov Din na svoja posestva, to je da za nje do tega zneska garantira vlagateljem. Sklep je bil pravilno razglašen in celo v časopisju, od Velikega župana vsled tega potrjen in vknjižen.

Ker je bil glavni naval na Merkantilno, je zahtevala ta denar od industrije, dobila več milijonov ter jih tudi takoj izplačala vlagateljem. Medtem je tudi Mestna hranilnica morala zahtevati v Merkantilne vsaj del svoje vloge, da zadosti svojim obveznostim. Dobil je le nekaj, glede ostalega zneska pa izjavila, da ga vrne, čim ga dobi od industrije, kateri ga je posodila. Mestna hranilnica je nato pozvala prizadeto industrijo — tvrdko A. Kajfež — da ji da varstvo in enako tudi Merkantilno. Obe tvrdki sta na to pristali in Mestno hranilnico za vseh 6¹/₂ milijonov Din intabulirali na svoja posestva in sicer Merkantilna na prvo, tvrdka A. Kajfež pa na drugo mesto. Predidoka hipoteka Mestne ljubljanske po 4¹/₂ milijona Din ni bilo tako zlo, ker je le nekaj mesecev prej neki ljubljanski zavod ocenil premoženje tvrdke na 28¹/₂ milijona Din. S tem je bila Mestna kočevska osigurana. Toda naskoro na to je prišla tvrdka A. Kajfež v plačilne težkoče. Da ohrani sebi pridobljeno hipoteko, okraju in mestu pa dragoceno industrijo te tvrdke, je Mestna hranilnica sklenila še s petimi denarnimi zavodi konzorcijalno ali tovariško pogodbo, glasom katere so ti zavodi prevzeli aktiva in pasiva Merkantilne in tvrdke A. Kajfež, položili težišče na donos podjetij in prilično odprodajo nepotrebnih posestev in veleposestva, s čimur bi bili najdalje v petih letih vsi upniki poplačani. Pri tem si je Mestna hranilnica kočevska pridobljene stvarne pravice, to je hipoteke na posestvih, izrecno pridržala. Toda upniki iz Ljubljane so takoj po podpisu pokazali malo volje za izpolnjevanje pogodb v obliki donosa, na kar je v lastnem interesu Mestna kočevska morala vztrajati. Nato je Ljubljana intervenirala na razpust upravnega odbora Mestne kočevske, toda tudi gerent Dr. Rajh je stal trdno na braniku interesov Mestne, posebno ko so ljubljanski konzorcijalisti preko njega hoteli konkurz. Takrat so znašale vloge 17 milijonov Din in so se jele dvigati. Na pritisk kočevskih hujskačev, katerim so priskočili tudi gotovi politični krogi na pomoč, pa je bil Dr. Rajh zamenjan z drugim voljnijšim gerentom in sosvetom. In ko je Stol Sedmorice zavrgel prvi predlog na konkurz, je marširala Mestna kočevska pač krepko proti lastnim interesom na čelu onih, ki so zahtevali konkurz onega premoženja za kritje svojih terjatev, ki so ga že trdno imeli v rokah, s katerim gospodarsko nerazumljivim postopkom se je spravilo Mestno hranilnico prav po nepotrebnem v nevarnost, da izgubi milijone. Ker v konkurzu se prodaja tudi za tretjinsko ceno ali sploh za vsako ceno. K temu pridejo še visoki konkurzni stroški in zastoj donosa. Človek, ki v zasebnem življenju vrže premoženje, ki ga ima za vseh 100% v rokah, proč, da ga lovi potem nazaj za 30% ali še ceneje, proti dragim stroškom, tak človek spada po zdravih pojmi pod kuratelo. Zakaj se pri Mestni hranilnici tako dela, pač ni težko uganiti, kdor vidi ozadje; v sosvetu sede ljudje, ki so duša Spar- und Darlehenskasse in ki so baš v njeno korist

agitirali na vse kriplje proti Mestni hranilnici ter nagovarjali ljudi, da dvignejo vloge in jih nalože pri novi nemški rajfajzovki, taki ljudje bodo pač težko imeli primeren interes na ohranitvi Mestne hranilnice. Je pač tudi tu konkurenca. In politika. Kako lepo udrihajo bauernpartajlovci čez stari upravni odbor Mestne, češ, da je on naredil vlogo pri Merkantilni in da je on kriv, da je prišla v dvom varnost te vloge in s tem tudi varnost vlagateljev. Pri tem pa računijo na tako debelo neumnost svojih poslušalcev, da se da ta z obema rokama otipati. Ker kdo je dal denar? Mestna hranilnica. In komu? Merkantilni banki. In kdo ga ne more vrniti? Merkantilna banka, to je baš oni nemški poleg nekaterih slovenskih upravnih svetnikov, ki so upravljali ta denar Mestne hranilnice pri Merkantilni in ki so na zahtevo, da se ga vrne, izjavili, da ga nimajo, ker so ga dali industriji. In baš ti nemški gospodje, ki so pri Merkantilni banki denar Mestne hranilnice kočevske tako dobro upravljali, da so ga dali na slepo kar eni firmi vsega, baš ti gospodje vpijejo sedaj najbolj na gospode od Mestne, da so upravni svetniki Mestne krivi in odgovorni, ker so njim, nemškim gospodom pri Merkantilni, zaupali denar. Faktično kriči torej dolžnik nad upnikom, češ, da je upnik kriv, da je dolžnik denar zapravil! Dolžnik — nemški gospodje od Merkantilne — to očita upniku — gospodom od Mestne hranilnice osebno! Dvomim, če je še večja otročarija mogoča, pa čeprav ji maršira na čelu sam bivši upravni svetnik Merkantilne doktor Hans Arko, ki je zapustil prazno ladjo šele poleti 1927, ki pa sedaj po shodih iz precej otipljivih razlogov baš proti govorniku najbolj kriči! Doslej je bila navada pač ta, da se je prijelo dolžnika, če ni mogel vrniti zaupnega mu denarja, in podobno se bo moralo pač tudi tukaj zgoditi, pa magari če sestavlja Hans Arko cel kilometer dolge resolucije in jih pošilja magari v Rim ali Berlin. Dejstvo, da so poleg nekaterih slovenskih predvsem nemški gospodje upravljali pri Merkantilni denar Mestne hranilnice in ga vrgli samo na eno firmo, nadalje, da niso nikdar opozorili Mestno, da bi denar, ki je z obrestmi stalno naraščal, ne bil varen in da so vztrajali molče prav do zadnjega, to dejstvo se pač ne bo spravilo iz sveta! Pa pravijo, da sedaj Dr. Hans Arko, do pred enim letom še upravitelj denarne vloge Mestne pri Merkantilni, spravlja skupaj tožbo, glasom katere hoče baje tožiti upravne svetnike Mestne za odškodnino, ker so Merkantilni, torej tudi Dr. Hans Arko, zaupali denar, ki ga sedaj ne morejo vrniti. Radi bi videli to duhovito tožbo, v kateri dolžnik upnika toži, ker mu je zaupal denar. To bi bilo že več kot otročarija in igračkanje na račun Mestne hranilnice. Toda gospodje naj si zapomnijo: Ni še zašlo solnce! In morda ni daleč čas, ko bodo različni politični otročaji dajali na-

tančen obračun, kako so varovali tuje interese! Utegne se pretresti vsak korak in pretehtati vsak za stroške in drugo izdani vinar! Z načelom, da kriči krivec „držite tatu“, se da le kratek čas slepomišiti. Pa še nekaj svetujemo gospodom: kadar bodo zopet imeli tak shod kot 2. junija pri Gruberju, naj ne pozabijo povabiti še g. Rudolfa Guliča iz Ljubljane; držali bodo lahko kar takoj sejo stare Merkantilne!

Govornik obžaluje, da se niso udeležili tega shoda hujškaški zplečniki „Gottscheer Zeitung“. On je pripravljen, da se na javnem ljudskem shodu iz oči v oči pomeni žnjimi; on ni dal niti vinarja v Merkantilno, pač pa je, ko je sam iz lastnega uvidel, kaj je, rešil, kar se je rešiti dalo. Samo naj gledajo sedaj odgovorni, da vsega rešenega ne zapravijo.

Govornik pravi, da bi današnji javni shod davkoplačevalcev ne dosegel svojega cilja, ako ne bi razmotrival tudi, kako naj se iz te kaše davkoplačevalci in interesentje izmotajo. Čeprav se je že veliko zavrglo, vendar misli govornik, da bi se še dalo pomoči. Prvi predpogoj bi seveda bil, da se v Mestno hranilnico postavijo za voditelje ugledni možje, ki imajo interes in voljo, da se Mestni hranilnici pomaga, odstrani pa vse one, ki so interesirani pri konkurenci. (Splošno odobravanje.) Drugo pa je, da se z rešenim premoženjem in podjetji pametno in racionalno gospodari, ne pa da se ga siloma vnovčuje in razmetuje pod smešno konkurzno ceno ter ob ogromnih konkurznih stroških. (Bravo, tako je!) In tretje, da se obrati in s tem donos teh za cel okraj in mesto dragocenih podjetij v celem obsegu zopet vzpostavi (Živjoklici. Tako je!), da bo zaslužil zopet kmet, trgovec, obrtnik in delavec. S prepirom in razdiranjem bo pa prišlo vse na beraško palico, pa naj bo potem Slovenec ali Nемец.

Govornik konča s pozivom, da naj se nihče ne ženira in naj odkrito vpraša ali pove, kar mu leži na srcu ali ako je drugačnega mišljenja ali ako mu ni kaj jasno. On stoji ter javno vsakemu na razpolago. (Silno ploskanje in Živjoklici.)

Predsednik Novak ponovi nato isto in vpraša, kdo želi besede. Da si vsak premisli, da pavzo petih minut. Temperamentno ali vendar strogo stvarna izvajanja govornika so očitvidno silno vplivala na z davkoplačevalci in volilci natlačeno dvorano. Ko je predsednik nato zopet vprašal, kdo se javi k besedi, se je oglasil gosp. Karl Čuk, strojevodja v Kočevju. Imenom delavstva se zahvali predgovorniku za temeljita pojasnila v javnogospodarskih vprašanjih, na katerih je interesirano delavstvo s svojo eksistenco v istem obsegu kot drugi interesentje. Želi, da se deluje na to, da podjetja obratujejo, da delavstvo ne bo brez-

poselno, kar je konečno v korist vsega prebivalstva ter predlaga v debato in sprejem sledečo

Resolucijo:

Volilci in davkoplačevalci mestne občine kočevske, zbrani dne 14. junija 1928 na javnem ljudskem shodu v gostilniških lokalih Josipa in Marije Beljan v Kočevju ugötavljajo:

1. iz „Gottscheer Zeitung“ 1926/1927 ter lastnih opazovanj, da se je proti Mestni Hranilnici Kočevski in Merkantilni banki vodila od strani nemškonacionalnih voditeljev Bauernpartajlovcev sistematična gonja pri vlagateljih teh dveh zavodov z namenom, da dvignejo denar in ga nalože v njih Spar- und Darlehenskasse, ne da bi državna oblast proti notoričnim hujškačem tako nastopila kot so zahtevali to javni interesi,

2. da sta vsled tega hujškanja prišla Mestna Hranilnica Kočevska in Merkantilna banka v položaj, da sta morala zahtevati v svrhu izplačevanja vlog svoj denar od kočevske industrije,

3. da je pretežen del kočevske industrije, ki se je vsled deflacijske politike moral boriti s težavami, prišel vsled odplačevanja v težaven položaj,

4. da Merkantilna banka, v katere upravnem in nadzornem svetu so sedeli kot upravni in nadzorni svetniki voditelji in zaupniki „Bauernpartei“, vsled nelikvidnosti industrijskih svojih dolžnikov ni mogla vrniti od Mestne Hranilnice Kočevske ji zaupani denar z obrestmi in zamudnimi obrestmi v iznosu po okroglo šest milijonov dinarjev,

5. da se je nato za to svoto Mestna Hranilnica Kočevska intabulirala na posestvih A. Kajfeža na drugem, na posestvih Merkantilne banke pa na prvem mestu,

6. da so se sklenile na to konzorcijalne pogodbe, glasom katerih so bile hipotečne pravice Mestne Hranilnice Kočevske varovane ter bi se imela kriti njena terjatev predvsem z donosom podjetij ter odprodajo nepotrebnih premičnin in nepremičnin obeh dolžnikov tako, da bi bila Mestna Hranilnica Kočevska v doglédnem času plačana,

7. da je Veliki župan ljubljanski na zahtevo nemško-nacionalnih Bauernpartajlovcev razpustil zadnji leta 1926 pravilno izvoljeni upravni odbor Mestne Hranilnice Kočevske, ki ni ničesar zakrivil, pač pa vse storil, da reši vloge svojih prednikov pri Merkantilni banki, ter vzpostavil v Mestni Hranilnici navzlic nasprotnim opozorilom Bauernpartaj prijazno gerentstvo, ki je zavrglo vse dobre konzorcijalne pogodbe ter vrglo trdno v rokah Mestne Hranilnice Kočevske in tov. se nahajajoče milijonsko premoženje tvrdke A. Kajfež v konkurz, da v največjo škodo zavoda le za konkurzno ceno in pod ogromnimi konkurznimi stroški ista vnovči, mesto da se naplača z mirno likvidacijo, s čimur je zavrglo težke milijone,

Zadružna gospodarska banka d. d., Ljubljana

podružnica KOČEVJE, Ljubljanska cesta.

Centrala Ljubljana.

Delniška glavnica in rezerve: nad 16.000.000 Din.

Vloge: nad 250.000.000 Din.

Promet: nad 11.000.000.000 Din.

Nakup in prodaja valut in deviz po dnevnem kurzu.

Nakazila v tu- in inozemstvo najhitreje in najceneje.

Vloge na tekoči račun in na hranilne knjižice proti ugodnemu obrestovanju.

Podružnice: Celje, Djakovo, Kočevje, Kranj, Maribor, Novisad, Sombor, Split, Sibenik.

Ekspozitura: Bled.

Menični eskont. Lombardiranje vrednostnih papirjev.

Kulantna provedba vseh bančnih poslov.

8. da na tako umetno ustvarjenem položaju isti nemški nacionanci, ki so na ustvaritev tega položaja delovali, sedaj hujskajo z govorjeno in tiskano besedo s ciljem, da diskreditirajo zadnje slovenske meščanske postojanke v Kočevju, ne da bi državne oblasti proti temu kaj ukrenile,

9. ugotavljajo, da se pri tem hujskanju z besedo in tiskom odlikujejo predvsem tisti nemški funkcionarji Merkantilne banke z advokatom Dr. Hans Arkom na čelu, ki so kot njeni upravni nadzorni svetniki z Dr. Hans Arkom imeli pri Merkantilni banki denar Mestne Hranilnice Kočevske faktično v svoji upravi in nadzorstvu ter so vsled tega, ako ga Merkantilna banka ne more Mestni Hranilnici Kočevski vrniti, zanj sodgovorni.

Vzpričo tega položaja protestiramo zbrani davkoplačevalci proti takemu načinu postopanja z javnimi interesi kakor tudi proti temu, da vso to hujskarijo državne oblasti dopuščajo in mirno trpe, ter smatramo državo vsled zadržanja njenih organov v tej stvari zaeno s hujskači za soodgovorno ter zahtevamo,

da se ugotovi, če niso nekateri nemški upravni svetniki Merkantilne banke in Mestne Hranilnice Kočevske zaeno z zaplečniki „Gottscheer Zeitung“ in „Bauernpartei“ ravnali po domenjenem načrtu

s ciljem, da se vsled deflacije oslabiljeno neljubo jim industrijo in trgovino v Kočevju vrže in žnjo vred odstrani tudi one denarne zavode, ki pridejo kot konkurenca njih nemški Spar- und Darlehenskassi v poštev ter odklanjamo

vzpričo takega postopka na račun sanacije vsako breme na račun davkoplačevalcev z zahtevo, da se prime one, ki v Merkantilni banki z zaupanim denarjem niso pravilno gospodarili.

Obenem pooblaščamo predsedstvo današnjega javnega shoda, da z razložitvijo resničnega položaja in resničnih krivcev na vseh merodajnih mestih poskrbe, da se uvede v Mestno Hranilnico Kočevsko zakoniti in normalni režim, od katerega bodo izključene osebe, katerih interesi so v nasprotju z interesi Mestne Hranilnice Kočevske, ki naj se nato predvsem s praktičnim vnovčenjem premoženja tvrdke A. Kajfež sanira in da se poskrbi nato delavstvu, mestu in okraju zopet normalni zaslužek.

Predsednik vpraša, če želi k tem resolucijam kdo besedo? Ker se nihče ne oglasi, jih da na glasovanje, na kar se sprejmo soglasno.

Med slučajnostmi se oglasi k besedi še davčni upravitelj g. Cirk, ki želi pojasniti, če mestna občina za vloge garantira. Glasom njegovih informacij stoji namreč Veliki župan kakor tudi oblastni predsednik na stališču, da občina ne garantira. Dr. Sajovic izjavi, da je po njegovem naziranju smisel zakona o regulativnih hranilnicah iz l. 1845

ta, da vsaka korporacija, ki ustanovi tak denarni zavod, garantira zanj po zakonu kot za del svojega gospodarskega podjetja, torej tudi za vloge. Sicer je pa to razmotrivanje po njegovem mišljenju glede kočevske hranilnice neaktualno. V Mestno hranilnico naj se postavi odbor, ki bo vžival zaupanje celokupnega prebivalstva, odbor, ki bo imel voljo delati v interesu zavoda, zlasti pa odbor, ki se bo držal določil konzorcijalnih pogodb in jih izpolnjeval, ter z rešenim kritjem za vloge trezno in prevdarno gospodaril, pa Mestna pri Merkantilni ne bo ničesar izgubila. Zlasti pa naj gleda, da Mestna s svojim poslovanjem zasluži kot je zaslužila l. 1925, in l. 1926, pa se v desetih letih ne bo niti vedelo o tem, o čemur se danes debatira. Obenem prosi vse navzoče, da naj vplivajo na vlagatelje, da naj zaupaju zavodu, ker vlog itak ne morejo izgubiti. (Odobranje.)

Predsednik vpraša nato, če želi še kdo besedo.

Ker se nihče več ne oglasi, se zahvali vsem zborovalcem, ki so prišli brez razlike strank na shod, za njih disciplinirano zadržanje ter zaključi shod.

Zborovalci so ostali nato še nad eno uro v prijateljskem razgovoru med seboj ter se razšli z željo, da bi se podobni razgovori in shodi še večkrat vršili, da bi vstvarili med prebivalstvom tisto pristrčno vez, ki je za skupen napredek neobhodno potrebna.

Dopisi.

Kočevje. Dne 5. junija se je vršil v Veliki dvorani hotela Trst krasno uspeli koncert zavoda slepih v Kočevju. Koncert je naravnost zadivil izbrano kočevsko publiko, ki je, brez razlike narodnosti, do zadnjega kotička napolnila veliko dvorano. Nežnost in ubranost glasov, spremljena z globokim podzavestno tužnim hrepenenjem kot podtonom preciznost izvajanja bodisi v vokalnem bodisi v instrumentalnem delu, je očarala vse. Koliko truda in potipljenja mora biti vloženega, da se kaj takega doseže! Zato se je naše občudovanje koncentriralo ne samo na pevce, ampak tudi na njih mojsterco, učiteljico gospdč. Franjico Vrhunčev, ter se številnim čestitkam pridružujemo tudi mi.

Zadnja srkinjica!

Izdajatelj in urednik: Ferdo Jonke, Kočevje.
Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

Prodaja vina.

Vinska veletrgovina A. Kajfež v Kočevju ima na prodaj večjo množino vina, pristnega črnega „Lisa dalmatinca“ in „Štajerca“ belega po lastni ceni.

Posojila

v poljubni višini od 8–11% na menice in posestva. Izpeljana v 8 do 14 dneh, eventualno tudi v 24 urah. Naslov pove iz prijaznosti upravništvo tega lista.

ZOBNI ATELJE BORIS BAN, Kočevje

vis à vis župne cerkve, hiša tvrdke Peter Petsche
izvršuje solidno in zanesljivo vsa v zobotehnično stroko spadajoča dela. — Vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. in 5. ure, ob nedeljah od 8. do 12. ure.

Zlate, srebrne, porcelanaste in cementne plombe, zlate mostičke in krone, umetno zobovje, čiščenje zob, pritrjevanje, obnova.

===== CENE IN DELO BREZ KONKURENCE! =====

DIJAŠKI DOM KOČEVJE.

Največji tovrstni internat Jugoslavije.

Prvovrsten internat za srednješolsko učečo se mladino pod pedagoškim vodstvom in nadzorstvom aktivnih srednješolskih profesorjev.

Krasna igrišča. — Smrekovi gozdovi. — Lastni vrtovi. — Lastna ekonomija.
Popolna prvovrstna oskrba. — Radiokoncerti. — Nizke cene.

===== STEVILO MEST OMEJENO NA 100 GOJENCEV. =====

5% Mestna hranilnica v Kočevju

Uradni prostori so v Gradu Trg Kralja Petra Osvoboditelja.

Uradni dnevi vsak dan od 8. do 11. ure dopoldne in ob sejnih od 8. do 12. ure dopoldne.

Stanje vlog dne 31. dec. 1927:
Din 17,171.669-18

Obrestna mera za hranilne vloge (brez odbitka rentnega davka) 5%
Obrestna mera za hipoteke 8%
Obrestna mera za menice 12%